

TĖVŲ (TĖVO IR MOTINOS) DALYVAVIMAS IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOS VEIKLOJE

Taip pat ir tėvui!

**Priemonė, skirta tėvo dalyvavimui ikimokyklinio
ugdymo įstaigos veikloje skatinti ir stiprinti**

Knygos vertimas ir leidyba finansuoti iš Europos socialinio fondo ir
Lietuvos bendrojo finansavimo lėšų.
Vertė VŠĮ „Vilniaus verslo vystymo centras“

Ši knygelė buvo sudaryta pagal ESF-Equal projektą „Ecce ama! Childcare in learning networks“ ir parengta Mažamečių vaikų priežiūros ir auklėjimo informacijos ir tyrimo centro (VBJK - *Informations-und Forschungszentrum zur Betreuung und Erziehung von Kleinkindern*) bendradarbiaujant su Gento miesto pedagogine konsultacine tarnyba (*Pädagogischer Beratungsdienst der Stadt Gent*) bei Flora vzw. Ši praktikoje sėkmingai išbandyta priemonė buvo sukurta interaktyviu būdu ir remiasi mūsų partnerių žiniomis bei patirtimi.

Janas Peetersas (VBJK) šiam tikslui ėmėsi iniciatyvos, remdamasis projekto „Mannen in de Kinderopvang“ („Vyrų prižiūri vaikus“) patirtimi. Bendradarbiaudamas su Caroline Boudry (VBJK), jis šią priemonę įdiegė į tarptautinį EQUAL tinklą „Improving Childcare“.

Chrisas De Kimpe, Marcas De Coeyeris ir Els Meiresone (Gento miesto pedagoginė konsultacinė tarnyba) taip pat dalyvavo kuriant šią priemonę. Katlijn Demuyne (Flora vzw) buvo atsakinga už viso darbo proceso organizavimą ir tekstų redagavimą.

Veiklos partneriai „QUALiflex – Qualität und Flexibilität in der Kinderbetreuung“ (koordinatorius: Caritas Luxemburg) ir „ABC – Arbeit Betreuung Chancengleichheit“ (koordinatorius: Arbeiterwohlfahrt UB Ennepe-Ruhr) priemonę tvarkė ir išbandė pritaikydami Vokietijai bei Liuksemburgiui.

VBJK – Mažamečių vaikų priežiūros ir auklėjimo informacijos ir tyrimo centras
Expertisecentrum Opvoeding en Kinderopvang
(Informacija: *Forschungszentrum zur Betreuung und Erziehung von Kleinkindern*)
info@vbjk.be
www.vbjk.be

Pedagogische Begeleidingsdienst Stad Gent – Gento miesto pedagoginė konsultacinė tarnyba
(*Pädagogischer Beratungsdienst der Stadt Gent*)
chris.dekimpe@gent.be

Flora vzw
Gender Consulting & Training
katlijn@florainfo.be

QUALiflex – Qualität und Flexibilität in der Kinderbetreuung
Confédération Caritas Luxembourg
29, rue Michel Welter
L – 2930 Luxembourg
www.qualiflex.lu
00352 40 21 31 200

ABC – Arbeit Betreuung Chancengleichheit
Arbeiterwohlfahrt
Unterbezirk Ennepe-Ruhr
Mühlenstr. 5
58285 Gevelsberg
www.equal-abc.de
Tel. 0049 (0) 2332 55 888-0

Institut Arbeit und Qualifikation an der Universität Duisburg-Essen
Forschungsabteilung Bildung ir Erziehung im Strukturwandel (BEST)
Munscheidstr. 14
45886 Gelsenkirchen
www.iaq.uni-due.de
Tel. 0049 (0) 209-1707-283

Fotografijos: Caroline Boudry, Hilde Braet ir Jan Peeters
Išdėstymas: www.la-voila.be

Knygelė parengta remiant Europos socialiniam fondui, flamandų bendruomenei, *Bernard van Leer, Kind & Gezin* fondui, Vokietijos federalinei darbo ir socialinių reikalų ministerijai (*Bundesministerium für Arbeit und Soziales*) ir Liuksemburgo „Ministere du Travail et de l'Emploi“.

ĮŽANGA

Ar, jūsų manymu, svarbu įtraukti tėvus į ikimokyklinio ugdymo įstaigų veiklą? Jums kyla klausimas, kaip galėtumėte padrašinti tėvą aktyviai dalyvauti kasdienėje veikloje, o gal iš tikrųjų dar niekada neturėjote laiko susėdę kartu apie tai pamąstyti kolektyve? Tokiu atveju šis vadovas kaip tik yra skirtas jums!

Pagrindinis šios knygelės tikslas – paskatinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojus įtraukti tėvą į vaiko priežiūrą ir auklėjimą. Knygelė padės šį siekį įgyvendinti praktiškai. Mes paaiškinsime, kodėl kalbėdami apie abiejų tėvų (tėvo ir motinos) dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje ypač svarbiu laikome tėvo vaidmenį. Remdamiesi asmeninės raidos patirtimi susidarysite realistinį vaizdą apie abiejų tėvų (tėvo ir motinos) dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje, o ypač tėvo vietą joje. Be to, bus pateikta praktinių patarimų, kaip suaktyvinti tėvo dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje. Galiausiai jūsų ir viso kolektyvo uždavinys bus parengti konkretų veiksmų planą.

Šis žinynas visų pirma yra skirtas atsakingiems ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojams. Tačiau tekstai, kaip minčių impulsas, taip pat gali pasitarnauti ir visiems kitiems suinteresuotiems asmenims, kurie dirba vaikų priežiūros srityje.

Veiksmų planas, skirtas tėvo dalyvavimui ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje, lengvai gali būti įtrauktas į kokybės vadybos projektą.

TURINYS

Įžanga

I. Įvadas

Tėvų (motinos ir tėvo) įtraukimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklą ir tėvo vaidmuo joje	5
II. Priemonė, skirta tėvo dalyvavimui vertinti – kodėl to reikia?	9
III. Žingsniai pokyčių link – veikimo būdas	12
1 etapas. Pasiruošimas	13
2 etapas. Testas	15
1 ŽINGSNIS: Bendras įspūdis apie tėvo ir motinos dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje (A FORMULIARAS)	15
2 ŽINGSNIS: Savo įspūdžio patikrinimas (B ir C FORMULIARAI)	16
3 ŽINGSNIS: Rezultatų įvertinimas	17
3 etapas. Veiksmai	19
1 ŽINGSNIS: Veiksmų plano rengimas	19
2 ŽINGSNIS: Veiksmų plano vykdymas ir vertinimas	20
A FORMULIARAS	
Aprašykite bendrą įspūdį apie kurio nors vaiko tėvo ir motinos dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje	21
B FORMULIARAS	
Surašykite – kiekvieno vaiko kasdienes kontaktus su tėvu ir motina per visą savaitę	22
C FORMULIARAS	
Pasižymėkite – kiekvieno vaiko tėvo ir motinos dalyvavimą grupės veikloje per tam tikrą laikotarpį (pavyzdžiui, tris mėnesius)	23
IV. Verta žinoti	24
V. Paaiškinimai apie konkrečias situacijas ir veiklą	26
1. Individualūs kontaktai	26
2. Grupės veikla	27
VI. Užpildytų formuliarių pavyzdžiai ir galimų rezultatų įvertinimas	29
Pavyzdys – A FORMULIARAS: Bendras įspūdis apie kurį nors vaiką	30
Pavyzdys – B FORMULIARAS: Pasižymėkite – kiekvieno vaiko kasdienes kontaktus su tėvu ir motina per visą savaitę	32
Pavyzdys – C FORMULIARAS: Tėvo ir motinos dalyvavimas grupės veikloje	34
Šeima ir darbas gali būti suderinami!	36

ĮVADAS TĖVŲ (MOTINOS IR TĖVO) ĮTRAUKIMAS Į IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOS VEIKLĄ IR TĖVO VAIDMUO JOJE

Tėvų (motinos ir tėvo) vaidmuo vaiko ikimokyklinio ugdymo įstaigose pasikeitė iš esmės. Ankstesniais metais tėvai buvo laikomi pasyviais „vartotojais“, patikėjusiais savo vaikus ir jų auklėjimą profesionaliai įstaigai. Tais laikais tėvai nepalaikė jokių ryšių su vaiko grupe, o kontaktas su auklėtojų personalu buvo minimalus. Spaudžiant tėvams, kurie kaip pagrindiniai suinteresuoti asmenys reikalavo padidinti jų įtaką profesinėse vaiko priežiūros struktūrose, buvo imtasi pažangių pokyčių: sukurta struktūra, kurioje pasikeitimas informacija ir derinimasis tarp tėvų ir auklėtojų buvo laikomas būtinu siekiant užtikrinti kokybišką priežiūrą. Šiandien tėvai laikomi būtiniais partneriais ir turi teisę pareikšti savo nuomonę dėl ikimokyklinio ugdymo įstaigų politikos.

Tėvų (motinos ir tėvo) įtraukimo į vaiko priežiūrą reikšmė

Tėvų (motinos ir tėvo) įtraukimas į vaiko priežiūrą naudingas tiek vaikams, tiek tėvams ir auklėjtojams (-ams).

Jei vaiko ikimokyklinio ugdymo įstaiga ir tėvai puikiai bendradarbiauja, vaikams yra kur kas paprasčiau pereiti iš namų aplinkos į ikimokyklinio ugdymo įstaigą. Tėvai savo vaikui yra svarbiausi asmenys.

Jie geriausiai pažįsta savo vaiką ir auklėtojų personalo pedagogikos metodai būna kur kas sėkmingesni, jei jie paremti tėvų patirtimi. Iš auklėtojų personalo ir tėvų bendradarbiavimo laimi vaikai; išvengiama lojalumo konfliktų.

Tėvų (motinos ir tėvo) įtraukimas į vaiko priežiūrą naudingas tiek vaikams, tiek tėvams ir auklėtojoms (-ams).

Vaiko ikimokyklinio ugdymo įstaigos taip pat yra ir **tėvų** susitikimo vieta. Čia jie gali susipažinti su kitais tėvais. Čia gimsta spontaniški pokalbiai auklėjimo klausimais ir dažnai per vaikus yra užmezgami socialiniai tėvų kontaktai. Pasikeitimas patirtimi auklėjimo klausimais su kitais tėvais ir globėjais gali būti svarbi praktinė bei emocinė parama ir stiprinti tėvų saugumą.

Pedagogų personalui bendradarbiavimas su tėvais yra vienas iš pačių opiausių, gal net ir sunkiausių darbo aspektų. Auklėtojų personalas, glaudžiai bendradarbiaujantis su tėvais, iš esmės šitai jaučia kaip paramą bei pripažinimą ir tai dar labiau skatina juos dirbti. Be to, bendradarbiaudami su tėvais, jie gali pasitikrinti ir savo pačių vertybes, normas bei įpročius auklėjimo klausimais. Noras prisiderinti prie tėvų auklėjimo įpročių kelia nuolatinių papildomų klausimų ir skatina ikimokyklinio ugdymo įstaigose taikyti praktines priemones.

Daug dėmesio šiuo atveju skiriama kvietimui dirbti ir bendradarbiauti su visais tėvais, nepriklausomai nuo jų lyties¹, jų socialinio arba kultūrinio statuso. Auklėtojos (-ai) savo specifines žinias ir kompetenciją gali perteikti tėvams, nuolat skatinti ir motyvuoti juos bendradarbiauti su personalu.

Tėvo vaidmuo

Dar visai neseniai vaiko priežiūra iš esmės buvo priskirta vien tik motinai. Tėvas visų pirma rūpinosi namų ūkio pajamomis. Todėl anksčiau ikimokyklinio ugdymo įstaigos buvo orientuotos į moters, kaip motinos, krūvio mažinimą, kad moterys, turinčios vaikų, ir vėl galėtų būti aktyvios darbo rinkoje. Pastaraisiais dešimtmečiais mažamečių vaikų tėvai (vyrai) vis labiau perimdavo šeimos uždavinius – vaikų priežiūrą ir auklėjimą. Tačiau iki šiol tėvystės, palyginti su motinyste, klausimai buvo beveik nenagrinėjami. Tik pagalvokite apie bibliotekas, kurių fondai pilni knygų apie motinas ir motinystę, o tėvystė mažai ką domino. Vyrai, norintys būti puikūs ir dėmesingi tėvai savo vaikams, ne tik negali gauti rašytinės informacijos, bet jiems, be to, dar trūksta ir vaidmens pavyzdžių. Paprastai jų pačių tėvai šeimoje situaciją valdė visai kitaip. Su kokiais kontaktiniais asmenimis gali susisiekti jaunas tėvas? Kam jis gali pateikti klausimų? Su kuo jis gali pasikeisti patirtimi apie vaiko priežiūrą ir auklėjimą visuomenėje, kuri – būkim teisingi – dar nevisiškai yra nusiteikusi perleisti vyrams auklėjimąjį vaidmenį?

Vaiko priežiūros įstaigų personalas gali prisidėti užpildant šią spragą.

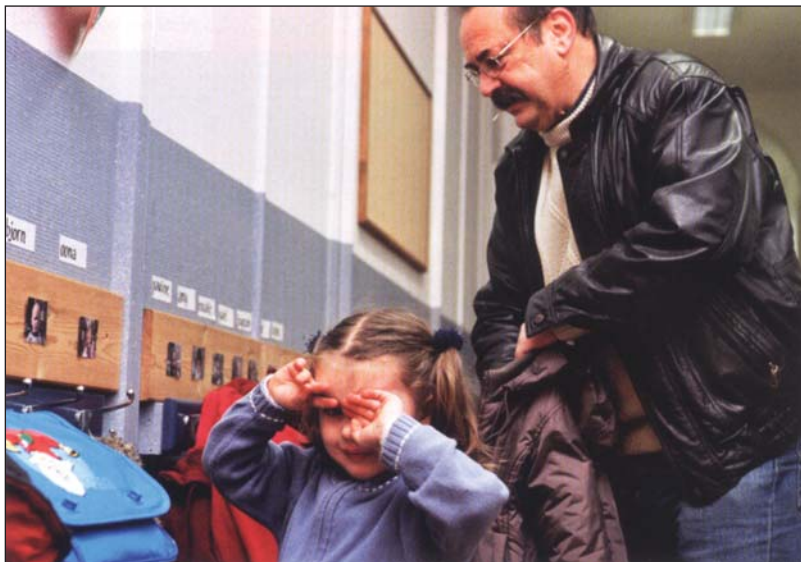
¹ „Lytis“ šiuo atveju susijusi su įvairiomis savybėmis ir kompetencija, kurią kultūra priskiria vyrams ir moterims.

Auklėtojos (-ai), kaip savo dalyko specialistai, turi didžiulį potencialą paremti jauną motiną bei tėvą ir padėti jiems auklėti savo vaiką.

Galima teigti, kad yra svarbu, abiem tėvams dalyvauti veikloje ir, paskatinti juos tai daryti. Auklėtojos (-ai), kaip savo dalyko specialistai, turi didžiulį potencialą paremti jauną motiną bei tėvą ir padėti jiems auklėti savo vaiką. Jei kasdienėje praktikoje remtės nuostata, kad tėvas lygiai taip pat yra atsakingas už namų ūkį ir vaiko auklėjimą kaip ir motina, tapsite potencialiais šio jauno tėvo kontaktiniais asmenimis. Tai galite pasiekti, pavyzdžiui, pateikdami jam tokią pačią informaciją, kaip ir motinai, būdami dėmesingi jo specifiniam patyrimui arba skatindami kontaktus tarp tėvų (vyrų) ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Vaiko ir tėvo ryšys paties tėvo samprata ir kasdienis buvimas ikimokyklinio ugdymo įstaigoje nuo to gali tik pagerėti.

Nereikėtų remtis vien tik idealiu modeliu, kurį turėtų atitikti visi tėvai. Būdas, kaip tėvai tarpusavyje pasiskirsto atsakomybę tvarkydami auklėjimo ir namų ūkio reikalus, iš tikrųjų yra labai individualus sprendimas. Auklėtojos (-ai) turi būti pasirengę padėti (-i) šios srities socialinei raidai, tačiau kartu gerbti ir individualų tėvų pasirinkimą. Tik taip padėsite tėvui ir motinai ieškoti tinkamo būdo, kaip atlikti tėvo ir motinos vaidmenį.

Patarimai

- Visada pakvieskite tėvą ir motiną palaikyti kontaktus su ikimokyklinio ugdymo įstaiga. Kreipinio pavyzdys laiškuose: „Miela mama, mielas tėti“ vietoj kreipinio „Mieli tėveliai“.
- Atkreipkite dėmesį į tai, kad vizualioje medžiagoje, skirtoje įstaigos veiklai, būtų pateiktas ir tėvas. Ar yra pavaizduotas tėvas plakatuose ir prospektuose? Ar tėvo nuotraukų yra nuotraukų albumuose apie veiklą?
- Atkreipkite ypatingą dėmesį į tai, jog labai svarbu, kad į aktualius pokalbius ateitų abu tėvai (ir motina, ir tėvas). Labai aiškiai pakvieskite abu.
- Išsiaiškinkite su abiem tėvais (motina ir tėvu) per įžanginį pokalbį arba pirmą susitikimą, kokius uždavinius jie norėtų prisiimti ir kaip norėtų dalyvauti veikloje.
- Tėvai gali padėti naujai motinai ar tėvui, kaip krikštamotė arba krikštatėvis, parodyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir supažindinti su jos dienvakarėmis; taip pat naujuosius tėvus gali pakviesti į darbo grupę ir t. t.

PRIEMONĖ, SKIRTA TĖVO DALYVAVIMUI VERTINTI – KODĖL TO REIKIA?

Didžioji dauguma vaikų priežiūros įstaigose dirbančio personalo įsitikinę, kad yra svarbu įtraukti tėvą į ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklą. Toks dalyvavimas reikšmingas tiek vaikui, tiek tėvui ir motinai bei pačiai veiklai. Kodėl reikia sukurti priemonę, kuri vertintų šį dalyvavimą?

Mūsų įsitikinimai apie uždavinių pasiskirstymą tarp tėvo ir motinos yra pasikeitę. Dabar belieka tai įgyvendinti praktiškai.

Stereotipai apie vyro ir moters skirtumus mūsų visuomenėje yra labai įsišakniję. Dažnai mūsų įsitikinimai šiuo požiūriu yra pažangesni negu mūsų kasdieniai veiksmai. Tuo paaiškinama, kodėl dažnai manome, kad elgiamės teisingai, nors daugybė stebėjimų ir tyrimų rodo, kad mes ikimokyklinio ugdymo įstaigose – kaip ir daugelyje kitų sričių – dar labai dažnai nesąmoningai pasiduodame tradiciniam vaidmenų supratimui. Dažnai galime įsitikinti tėvo įtraukimo į auklėjimą svarba, tačiau vien iš įpratimo svarbiausią informaciją apie vaiką

aptarime su jo motina. Pasikeitė mūsų įsitikinimai apie uždavinių pasiskirstymą tarp tėvo ir motinos. Dabar belieka tai įgyvendinti praktiškai. Savaime tai įgyvendinta nebus, tam reikia papildomų pastangų. Būtent čia ir slypi priemonės prasmė. Ji buvo sukurta siekiant paremti ikimokyklinio ugdymo įstaigas planuojant ir įgyvendinant tėvo dalyvavimą jų veikloje. Kartu yra svarbu apmąstyti, kaip užkirsti kelią kaltės jausmo atsiradimui ir stiprėjimui tų asmenų, kurie vaikus auklėja po vieną.

Kodėl tėvo dalyvavimas yra svarbus?

Teigiamas poveikis

Pagrindas – dviejų vadovaujančiųjų mokslininkų Michaelio Lambo ir Charlie'o Lewis'o, rašančių tyrimų studijas apie tėvo vaidmenį, straipsnio analizė

Teigiamas poveikis tėvui

Vyrai jaučiasi psichologiškai geriau...

- kai jie dalyvauja gimstant vaikui;
- kai jie kuo daugiau laiko praleidžia su savo vaiku.

Poros santykių stabilumas

Dalyvavimas rūpinantis vaiku...

- sustiprina ryšį;
- sumažina šeimoje prievartą.

Poveikis darbo rinkai

- pasidalijus auklėjimo uždavinius, moteris gali taip pat dirbti, o vyras savo darbo laiką sumažinti;
- vyras išsiugdo svarbių socialinių įgūdžių: atjautos, komunikacinių gebėjimų;
- vis labiau mažėja skirtumai tarp vyrų ir moterų atlyginimų.

Vyro įvaizdžio praturtinimas...

- visuomenėje;
- kaip konkretaus asmens.

Teigiamas poveikis motinai

- papildoma laisvė;
- daugiau laiko ir energijos;
- geresnė moterų būklė;
- kaltės jausmas dėl auklėjimo klaidų padalijamas abiem tėvams.

Teigiamas poveikis vaiko vystymuisi

- Vaikai jaučia, kad juos tėvas vertina;
- Rečiau naudojama jėga kitų vaikų atžvilgiu;
- Abu tėvai yra geriau negu vienas iš jų;
- Teigiamas vaidmens modelis berniukams, mažiau asocialaus elgesio;
- Rečiau pasitaiko paauglių mergaičių nėštumo atvejų.

Vaikų skurdas (vaikams svarbus rizikos veiksnys)

- Šeima, gaunanti dvejas pajamas, – ekonominio saugumo garantija.
- Nuo mažens vaiko ugdymo procese dalyvaujantis tėvas rūpinasi juo ir toliau, investuoja į atžalos ateitį.

Pareigingas tėvas...

- (kartu su motina) priima sprendimus, kurie geriau atitinka vaiko poreikius (susijusius su sveikata, mokykla);
- jo indėlis ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ir kitose atitinkamose įstaigose, kurios rūpinasi vaiko interesais bei reikalais, gali būti didesnis;
- yra labiau gerbiamas vietos visuomenės.

Auklėjimas ir mokymas

Vaikai, kurių tėvas dalyvauja ikimokykliniame ugdyme:

- gauna geresnius pažymius mokykloje;
- labiau pasitiki savimi, todėl įsigyja daugiau draugų ir turi aiškiai išreikštų socialinių gebėjimų.

Mažesnės išlaidos visuomenei

- Mažesnes socialines išlaidas lemia vaikų skurdo, prievartos, nepageidaujamo nėštumo ir nusikalstamumo mažėjimas;
- Vyrai, kurie įsitraukia į auklėjimo uždavinius, yra rečiau pažeidžiami socialinės atskirties.

ŽINGSNIAI POKYČIŲ LINK: VEIKIMO BŪDAS

Metodą ir priemonę būtina taikyti lanksčiai. Galite juos pritaikyti atsižvelgdami į savo įstaigos specifiką. Priemonę iš esmės sudaro keli formuliarai, kuriuos naudojant vertinami faktai, pažymint paprastu kryželiu. Metodas atskleidžia, kaip galima naudoti formuliarius. Rezultatas pasitarnauja kaip konkretaus veiksmų plano išeities taškas. Tai, kas jau gerai pasisekė, gali būti tobulinama ir apibendrinama. Jei reikia, galima imtis naujų veiksmų.

Šiuo atveju yra labai svarbus viso kolektyvo dalyvavimas. Visų pirma tai yra ikimokyklinio ugdymo įstaigos personalas, kuris pažymi formuliario laukelius kryželiais ir kolektyve įvertina padėtį bei priima sprendimus ateičiai. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos vadovybė turi pasirūpinti, kad kolektyvas išliktų motyvuotas ir jo pastangos būtų remiamos.

Veikimo būdas. Apžvalga

1 ETAPAS. PASIRUOŠIMAS

2 ETAPAS. TESTAS

1 ŽINGSNIS: Aprašykite bendrą įspūdį apie tėvo ir motinos dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje (A FORMULIARAS)

2 ŽINGSNIS: Pasitikrinkite bendrą įspūdį (B ir C FORMULIARAI)

3 ŽINGSNIS: Rezultatus aptarkite kolektyve

3 ETAPAS. VEIKSMAI

1 ŽINGSNIS: Parenkite veiksmų planą, kaip įtraukti tėvą į veiklą

2 ŽINGSNIS: Įgyvendinkite šį veiksmų planą ir jį įvertinkite

1 ETAPAS. PASIRUOŠIMAS

VEIKSMAI

1. Kolektyvas skaito šią brošiūrą.
2. Aptaria kolektyvo susirinkime.
3. Aptaria lemiamas situacijas ir veiklą.

REZULTATAS

- Sukurtas bendras planas. Terminologija yra visiems aiški.

LAIKO SKYRIMAS

- Kolektyvo susirinkimas

TURIMA MEDŽIAGA

- Įsigilinimo tekstas
- V skirsnis: Paaiškinimai apie konkrečias situacijas ir veiklą
- DVD „Childcare stories“ („Vaikų priežiūros istorijos“)
- Diskusija kolektyve (žr. „Patarimas“)

Iki kolektyvo susirinkimo yra svarbu, kad visi kolektyvo nariai būtų bent jau peržiūrėję šią knygėlę ir perskaitę įžangą. Pirmojo aptarimo tikslas – sukurti kolektyve bendrą pokalbio dėl tėvo dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje planą ir išsiaiškinti situacijas bei veiklą, kuri turi būti analizuojama.

Šį planą kolektyve būtina sukurti iki tol, kol prasidės „pokyčių procesas“. Tokio plano sukūrimas įtraukia į pokyčius visą kolektyvą ir jie nebūna tarsi primesti iš šalies. Norint užtikrinti tai, kad bus dedamos konstruktyvios pastangos, duodančios konkrečių rezultatų, kolektyvo nariai turi būti įsitikinę savo pastangų nauda. Dėl šios priežasties yra svarbu, kad kolektyvas rastų laiko pasikalbėti apie tėvo dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje. Kokios gi yra pasekmės? Kokių tikslų mes, kaip kolektyvas, norime siekti? Kodėl pirmiausia reikia įvertinti mūsų praktiką? Motyvuotas kolektyvas panaudos šią priemonę „kūrybiškai“.

Svarbu pakankamai skirti sau laiko, kad būtų galima aptarti konkrečias situacijas ir veiklą kolektyve. V skirsnyje *Paaiškinimai apie konkrečias situacijas ir veiklą* rasite vadovą, kuriuo galite naudotis, norėdami tinkamai išsiaiškinti, ar suprantate, pavyzdžiui, sąvokas „apsipratimas“ arba „kasdieniai kontaktai“.

Patarimas

Jei reikia papildomos informacijos šiai temai nagrinėti kolektyve, pasinaudokite įsigilinimo tekstu arba kartu pasižiūrėkite DVD „Childcare Stories“ („Vaikų priežiūros istorijos“)*. Be to, ir toliau pateiktos nuomonės gali padėti inicijuoti diskusiją kolektyve. Dažnai yra kur kas prasmingiau diskutuoti tema pasinaudojant praktiniais pavyzdžiais negu remtis teorinėmis koncepcijomis.

Veikimo būdas. Ant atskirų lapų padarykite toliau pateiktų teiginių kopijas. Suskirstykite savo kolektyvą į tris mažas grupes ir paveskite kiekvienai grupei vieną iš tų teiginių išnagrinėti. Grupė ant atitinkamo lapo gali pasižymėti taip pat ir savo pastabas. Skirkite grupėms pakankamai laiko pasiruošti ir paprašykite jų pristatyti visam kolektyvui pagrindinius savo diskusijos punktus. Kitos grupės gali pateikti jiems klausimų ir minėtus punktus papildyti savo idėjomis.

„Jei ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirbtų daugiau vyrų, kiekvienas tėvas automatiškai jaustųsi labiau įtrauktas į jų veiklą.“

„Jei savo vaiko pasiimti atvyksta abu tėvai, tėvas laikosi atokiau ir jaučiasi gana nejaukiai.“

„Auklėtojų elgesys ir jų pažiūros dėl uždavinių pasidalijimo tarp vyrų ir moterų iš dalies lemia tėvo elgesį.“

* Moterų informacijos centras turi filmo kopiją anglų kalba. Kontaktai: www.lygus.lt

2 ETAPAS. TESTAS

1 ŽINGSNIS

BENDRAS ĮSPŪDIS APIE TĖVO IR MOTINOS DALYVAVIMĄ VAIKO IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOS VEIKLOJE (A FORMULIARAS)

VEIKSMAI

1. Kolektyvas aptaria darbo metodą ir atsakymo kategorijas.
2. Kolektyvas pritaiko formulius prie faktinių aplinkybių ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.
3. Kolektyvas užpildo kolektyvo susirinkime keliems arba visiems vaikams po vieną formuliarą (A FORMULIARAS).
4. Kolektyvas aptaria užpildytus formulius.

REZULTATAS

- Priemonė buvo testuojama ir yra parengta taikymui.
- Bendras įspūdis apie tėvo dalyvavimą.

LAIKO SKYRIMAS

- Kolektyvo susirinkimas

TURIMA MEDŽIAGA

- A FORMULIARAS
- VI skirsnis: Užpildytų formuliarių pavyzdžiai ir galimų rezultatų įvertinimas

Antrajame kolektyvo susirinkime kolektyvas gali analizuoti darbo priemonės A FORMULIARĄ. Šis posėdis turi dvejopą tikslą. Priemonė turi būti pritaikoma prie realaus darbo, tai reiškia, kad konkrečios situacijos ir veikla, kurie nurodyti formuliare, yra priderinami arba papildomi. Be to, kolektyvas turi nustatyti atsakymų kategorijas.

Paskui galima užpildyti A FORMULIARĄ. Tikslas – dirbti grupėje siekiant taip susipažinti su formuliariu ir susidaryti pirmą įspūdį apie tai, kaip iš esmės dalyvauja veikloje tėvai, ypač tėvas.

Galimos atsakymų kategorijos:

1. Motina/tėvas retai būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
2. Motina/tėvas retai būdavo ir dalyvaudavo aktyviai
3. Motina/tėvas reguliariai būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
4. Motina/tėvas reguliariai būdavo ir dalyvaudavo aktyviai
5. Motina/tėvas visada būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
6. Motina/tėvas visada būdavo ir dalyvaudavo aktyviai

Dėl **atsakymų kategorijų** – siūlome žymint tėvų dalyvavimą visų pirma atkreipti dėmesį į tėvų *buvimą* ir *aktyvų dalyvavimą*. Svarbu atskirti šias abi sąvokas. Vieno iš tėvų *buvimas* nėra tas pats, kas *aktyvus dalyvavimas* veikloje. Netgi priešingai – tėvai gali būti įstaigoje retai, tačiau aktyviai dalyvauti veikloje (pavyzdžiui, darželio taryboje). O dėl *buvimo* – reikia skirti *niekada nebuvo*, *reguliariai buvo* ir *visada buvo*. Kas dėl *dalyvavimo* veikloje – galite atskirti *aktyvų* ir *neaktyvų dalyvavimą*.

Paskui kolektyvas kartu gali užpildyti **A FORMULIARĄ**. Kiekviena (-as) auklėtoja (-as) užpildo bent dviem dienoms įstaigoje prižiūrimiems vaikams po vieną A FORMULIARĄ. Tam tikslui parinkite tėvų poras, su kuriomis dažniausiai palaikote įvairaus pobūdžio kontaktus. Pildydami formuliarą atkreipkite dėmesį į visą praėjusį laiką, per kurį buvote atsakingas už vaiką, pildykite formuliarą kuo tiksliau, nurodykite, koku mastu motina ir tėvas dalyvavo palaikant minėtus kontaktus ir plėtojant veiklą. Dėl individualių įstaigos vadovybės kontaktų – geriausiai paklauskite patį atsakingą

asmenį, su kuriuo iš tėvų (motina ar tėvu) jis palaikė kontaktus. Taip pat ir minėtas atsakingas asmuo, remdamasis savo stebėjimais, užpildo keletą formuliarų.

Gerai pasirengę, laimėsite daug laiko rezultatams apibendrinti. Kolektyvas užpildo formuliarus tokiu pat būdu, šitaip kiekvienas asmuo geriau supras kitų kolektyvo narių rezultatus.

2 ŽINGSNIS

SAVO ĮSPŪDŽIO PASITIKRINIMAS (B ir C FORMULIARAI)

VEIKSMAI

1. Auklėtojos (-ai) penkias darbo dienas pasižymi individualius kontaktus su visų vaikų tėvais (B FORMULIARAS).
2. Auklėtojos (-ai) ir/arba ikimokyklinio ugdymo įstaigos vadovybė pasižymi per visą trijų mėnesių laikotarpį, koku mastu dalyvauja keletas ar visų vaikų tėvai grupės veikloje (C FORMULIARAS).

REZULTATAS

- Tėvų dalyvavimas per nustatytą laikotarpį yra įvertinamas kiekybiškai.

LAIKO SKYRIMAS

- per visą savaitę, kasdien
- 5 minutės kiekviename kolektyvo susirinkime (per 3 mėnesių laikotarpį)

TURIMA MEDŽIAGA

- B ir C FORMULIARAI
- VI skirsnis: Užpildytų formuliarių pavyzdžiai ir galimų rezultatų įvertinimas

Pastaba

Kadangi šios priemonės tikslas atskirti motinos ir tėvo dalyvavimą dienos įstaigos veikloje, buvo vartojamos sąvokos „motina“ ir „tėvas“ vietoj neutraleresnių sąvokų „pirmasis iš tėvų“ ir „antrasis iš tėvų“. Jei tėvų pora sudaryta iš vienos lyties atstovų, tokiu atveju minėtas sąvokas šio vaiko tėvams galite paprasčiausiai pritaikyti. Bet kuriuo atveju tai yra asmenys, kurie turi teisę rūpintis vaiku. Tai yra tėvai, kurie – laikydamiesi įstatymo nuostatų – nusprendžia, kas yra šie asmenys.

A FORMULIARO tikslas – susidaryti bendrą įspūdį apie kontaktus, kuriuos palaikote su keliais vaikų tėvais. Tačiau tokį bendrą įspūdį yra sunku patikrinti, jei apie šiuos kontaktus nėra tikslių duomenų. Dėl šios priežasties ypač įdomu pasitikrinti savo įspūdį. Būtent tam tikslui ir yra skirtas **B FORMILIARAS**. Šiame formuliare auklėtojos (-ai) pasižymi per penkių darbo dienų laikotarpį individualius kontaktus, palaikomus su kiekvienu vaiko motina ir tėvu.

Tam tikslui parinkite kuo reprezentatyvesnę savaitę. Tokį duomenų žymėjimą geriausiai pakartokite tris kartus (tris skirtingas savaites per dviejų mėnesių laikotarpį), kad įsitikintumėte, jog rezultatai kiek įmanoma tiksliau atspindi tikrovę.

Be to, yra svarbu susidaryti bendrą supratimą apie dalyvavimą grupės veikloje. Tam

tikslui yra skirtas **C FORMILIARAS**. Auklėtojos (-ai) pasižymi per nustatytą laikotarpį (pavyzdžiui, metų ketvirtį) apie vaiko motinos, tėvo arba abiejų tėvų dalyvavimą veikloje.

Taip pat ir šiuo atveju yra svarbu, kad procese dalyvautų įstaigos vadovybė arba padėdama užpildyti formuliarius, arba apie tai sistemingai primindama auklėtojoms (-ams) kolektyvo susirinkimuose.

B ir C FORMILIARUOSE pažymėkite kryželiu kiekvieną individualų kontaktą ir kiekvieną dalyvavimą grupės veikloje. Tai padės paprasčiau **įvertinti rezultatus**. Vieno stulpelio kryželiai yra sumuojami ir gauta suma dalijama iš esančių vaikų skaičiaus (prie „Atvedimo“ ir „Paėmimo“ laiko momentų) arba atitinkamai iš esančių motinų ir tėvų (vyrų), su kuriais „Atvedimo“ ir „Paėmimo“ momentu buvo pasikeista informacija, skaičiaus. Nepamirškite įrašyti apie nebuvimą ir išbraukti iš sąrašo vieną iš tėvų prie tos motinos arba tėvo, kurie auklėja vaiką vieni, nes priešingu atveju rezultatai bus neteisingi. Gautą skaičių galima laikyti procentine norma – 0,50 arba 50% tėvų (vyrų) šiandien atvedė savo vaikus į dienos įstaigą. Rezultatus galima skaityti ir horizontaliai pagal kiekvieną vaiką. Užpildytas formuliaras su įvertinimu yra pateiktas kaip pavyzdys VI skirsnyje.

3 ŽINGSNIS

REZULTATŲ ĮVERTINIMAS

VEIKSMAI

1. Kolektyvas aptaria patirtį su darbo priemone.
2. Kolektyvas daro išvadas apie atskirus skirsnius kartu ir suformuluoja bendras išvadas.

REZULTATAS

- Kolektyvas atpažįsta stipriąsias ir silpnąsias puses, susijusias su tėvo ir motinos įtraukimu į veiklą.

LAIKO SKYRIMAS

- kolektyvo susirinkimas

TURIMA MEDŽIAGA

- VI skirsnis: Užpildytų formuliarių pavyzdžiai ir galimų rezultatų įvertinimas

Rezultatai gali būti vertinami dviem etapais. Jei ikimokyklinio ugdymo įstaigos toje pačioje grupėje dirba kelios (-i) auklėtojos (-ai), savo rezultatus – prieš pranešdami juos kolektyvui – pirmiausia jie gali aptarti tarpusavyje.

Paskui visų grupių rezultatai surenkami ir analizuojami kolektyvo susirinkime. Ypatingas dėmesys šiuo atveju tenka asmeniniam veikimo būdo taikymui. Kaip pedagogų personalas suvokė, kad ryšį su tėvais reikia traktuoti šiuo požiūriu? Ar gautas netikėtas rezultatas? O gal dabar kolektyvas žiūri į kai kuriuos dalykus kiek kitaip?

Individualiai užpildytų formuliarių rezultatus reikia surinkti ir palyginti. Lyginant formuliarius, iš rezultatų matyti individualus veikimo būdas. Kiekviena šeima yra kitokia ir lygiai taip pat skirtingas yra ryšio, kurį ikimokyklinio ugdymo personalas palaiko su tėvais, pobūdis. Individualus veikimo būdas gali labai skirtis, tačiau gali būti ir atitikimų.

Atpažinus atskirus veikimo būdo pavyzdžius, rezultatus galima analizuoti pagal situaciją ir veiklą. Taip greitai matysis, kas yra gerai, o kas blogai. Tokiu atveju yra svarbu ne tik mokslo atžvilgiu galiojantis atrankinių bandymų pristatymas, bet ir jų analizė bei apibendrinimas. VI skirsnyje yra pateikti keli pavyzdiniai formuliai, kurie jums padės ir toliau.

Nesidžiaukite rezultatu per greitai. Net jeigu toks veikimo būdas liudija apie puikų darbą, galite vis dar tobulėti ir toliau! Kas būtų, jei, pavyzdžiui, pasiektumėte 70% tėvų (vyrų) skaičių? Ar būtumėte tuo patenkinti? O gal paklaustumėte patys savęs, kodėl nepasiekėte likusių 30%? Nesustokite po 2 etapo, nes tėvų įtraukimas į veiklą reikalauja nuolatinių pastangų.

3 ETAPAS: VEIKSMAI

1 ŽINGSNIS

VEIKSMŲ PLANO RENGIMAS

VEIKSMAI

Kolektyvas rengia veiksmų planą, remdamasis šiais klausimais:

- Kas yra gerai ir turi būti išlaikoma?
- Kas yra blogai ir būtina pagerinti?
- Kas daro kokią veiksmo žingsnį ir kokių momentų?

REZULTATAS

- Veiksmų planas, susijęs su tėvo dalyvavimu veikloje išskiriant konkrečius veiksmo žingsnius.

LAIKO SKYRIMAS

- Kolektyvo susirinkimas arba paskirstymas kelioms iš eilės vykstantiems kolektyvo susirinkimams

TURIMA MEDŽIAGA

- VI skirsnis: Užpildytų formuliarių pavyzdžiai ir galimų rezultatų aptarimas

Konkrečiam veiksmų planui parengti reikia kolektyvo idėjų srauto ir kūrybiškumo. Tėvo dalyvavimui veikloje pagerinti nėra jokių patikimų metodų arba jų yra tik labai mažai. Logiškiausias priėjimo būdas – tėvo dalyvavimą veikloje integruoti į bendrą politiką abiejų tėvų dalyvavimo veikloje labui. Formulirų pranašumas yra tas, kad jie suteikia ne tik informacijos apie tėvo dalyvavimą veikloje, bet ir tėvo dalyvavimą apskritai. Jei bendradarbiavimo su tėvais koncepciją ir strategiją jau turite, šioje plotmėje galite žengti ir kitą žingsnį, kad galėtumėte pasiekti paslėptus tikslus, nukreiptus ir į tėvą. Tačiau, jei tokios koncepcijos dar neparengėte, patartina nuo jos pradėti ir iškart joje numatyti priėjimo prie tėvo būdą.

Remdamiesi rezultatais, galite rasti, kas yra gera. Labai svarbu pirmiausia įvardyti šiuos rezultatus. Iš tikrųjų būtų gaila, jei tokia „rekomendacinė praktika“ pamažu išnyktų. Pabrėžkite ją ir įtraukite į savo veiksmų planą.

Remdamiesi rezultatais, galite rasti, kas yra gera. Labai svarbu pirmiausia įvardyti šiuos rezultatus. Iš tikrųjų būtų gaila, jei tokia „rekomendacinė praktika“ pamažu išnyktų. Pabrėžkite ją ir įtraukite į savo veiksmų planą.

Ten, kur yra spragų, galima suformuluoti naujus veiksmų žingsnius.

Nepamirškite tiksliai suformuluoti tikslų, kurių norite pasiekti šiais žingsniais, ir rezultatų, kurių tikitės.

2 ŽINGSNIS

VEIKSMŲ PLANO VYKDYMAS IR VERTINIMAS

VEIKSMAI

- Kolektyvo susirinkimuose kolektyvas sistemingai siekia įgyvendinti veiksmų planą.
- Po vienerių metų kolektyvas iš naujo vykdo 2 etapą, kad įvertintų veiksmų plano įgyvendinimą.

REZULTATAS

- Veiksmų planas yra įvykdytas, įvertintas ir prireikus priderintas prie sąlygų

LAIKO SKYRIMAS

- Svarbiausias nuolatinis punktas kolektyvo susirinkimų darbotvarkėje

Savaime suprantama, kad veiksmų planą reikia įvertinti šiais aspektais: ar buvo pasiekti tikslai; ką dar reikėtų pagerinti? Šiam tikslui galite ir vėl naudotis šia darbo priemone ir pakartoti testą, pavyzdžiui, po vienerių metų, kad būtų galima nustatyti skirtumus lyginant su pirmuoju atliktu testu. Jei į kolektyvą atėjo naujų narių, būtų naudinga po kurio laiko vėl pakartoti darbo žingsnius, siekiant savo darbe įtvirtinti naują patirtį, skirtą tėvo dalyvavimui veikloje sustiprinti.

A FORMULIARAS

Aprašykite savo bendrą įspūdį apie kurio nors vaiko tėvo ir motinos dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje

Auklėtoja (-as):..... Vaikas:.....

Individualūs kontaktai	Motina	Tėvas
Įžanginis pokalbis		
Apsipratimas		
Vaiko atvedimas ir paėmimas		
Pasikeitimas informacija (kasdieniai pokalbiai)		
Pasitenkinimo pokalbiai		
Remiamieji pokalbiai		
Grupės veikla		
Gyventi kartu	Motina	Tėvas
Pvz. Šventės		
Pavakariai		
Teminiai vakarai		
Atvirų durų diena		
Bendri pusryčiai		
DVD „Childcare stories“ („Vaikų priežiūros istorijos“) peržiūra		
Kartu ką nors veikti	Motina	Tėvas
Pvz. „Pasakų valandėlė“		
Bendras valgio gaminimas		
Lydėjimas išvykoje		
Tvarkymas kartu		
Amatų darbai		
Dalyvavimas ateljė (studijoje)		
Taisyimas (remontavimas)		
Kartu apmąstyti ir nuspręsti	Motina	Tėvas
Pvz. Kartu apgalvoti dažų spalvą		
Parengti šeimos dienos programą		
Dalyvauti tėvų komitete		
Tapti darželio tarybos nariu		

Galimos atsakymų kategorijos:

1. Motina/tėvas retai būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
2. Motina/tėvas retai būdavo ir dalyvaudavo aktyviai
3. Motina/tėvas reguliariai būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
4. Motina/tėvas reguliariai būdavo ir dalyvaudavo aktyviai
5. Motina/tėvas visada būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
6. Motina/tėvas visada būdavo ir dalyvaudavo aktyviai

Pažymėkite laukelius „dalyvaudavo aktyviai“ (būtent skaičius) teksto žymekliu, taip lengviau matysite vaizdą apie motinos ir tėvo dalyvavimo bendrumus ir skirtumus.

C FORMULIARAS

Pažymėkite – kiekvieno vaiko tėvo ir motinos dalyvavimą grupės veikloje per visą nustatytą laikotarpį (pavyzdžiui, tris mėnesius)

VAIKAI	Motina		Tėvas		SUMA
	Motina	Tėvas	Motina	Tėvas	
Grupės veikla					
Pvz. Šventės					
Pavakarėiai					
Teminiai vakarai					
Atvirų durų diena					
Bendri pusryčiai					
Pvz. „Pasakų valandėlė“					
Bendras valgio gaminimas					
Lydejimas išvykoje					
Tvarkymas kartu					
Amatų darbai					
Pvz. Kartu apgalvoti dažų spalvą					
Parengti šeimos dienos programą					
Dalyvauti tėvų komitete					
Tapti darželio tarybos nariu					
Suma vienam vaikui					

IV VERTA ŽINOTI

Kodėl svarbu, kad tėvas įsitrauktų į ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklą?

Jan Peeters

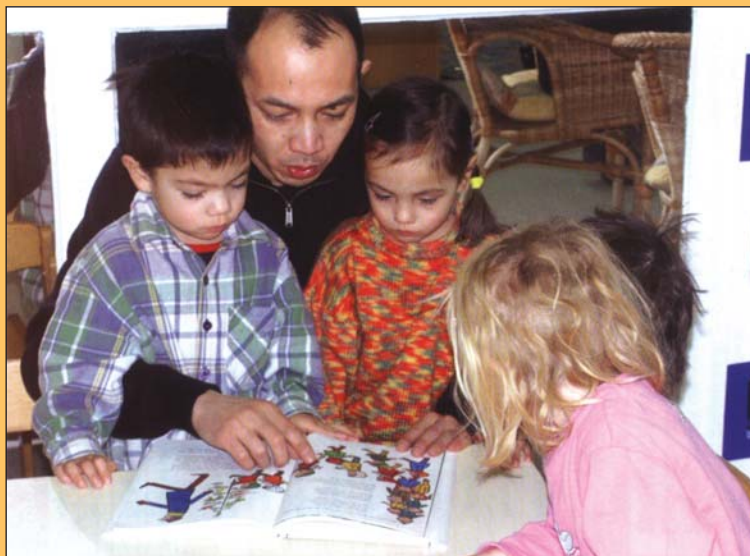
Visa, kas susiję su mažamečiais vaikais, ilgą laiką buvo motinų rūpestis. Jei pasižiūrėsime į auklėjimui skirtą literatūrą, pavyzdžiui, D. Spocko knygą, pamatysime, kad iki praėjusio šimtmečio aštuntojo dešimtmečio tėvo vaidmeniui auklėjant mažus vaikus praktiškai nebuvo teikiama jokios reikšmės.

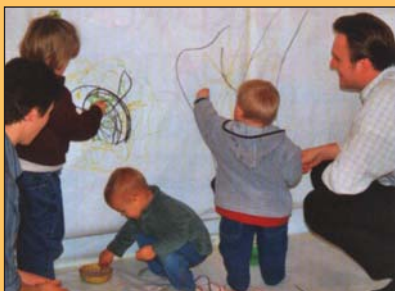
1975 m. jaunas tyrinėtojas M. Lambas išleido knygą antrašte „The Role of the Father in Child Development“ („Tėvo vaidmuo vaiko vystymuisi“). Šis leidinys sukėlė tiek tyrinėtojų, tiek auklėtojų susidomėjimą, nes jame buvo akcentuojamas teigiamas tėvo poveikis mažų vaikų vystymuisi.

Nuo to laiko praėjo trisdešimt metų, tačiau tik nedaugelis ikimokyklinio ugdymo įstaigų iki šiol sugebėjo įtraukti tėvą į savo veiklą. Dar ir šiandien vaiko ugdymo ir priežiūros įstaigos tvirtai yra laikomos moterų rankose. Beveik visi tarnautojai yra moterys, o tėvų susirinkimuose dažniausiai vyrauja motinos.

Dėl šios priežasties yra svarbu išsamiau ištyrinėti teigiamą tėvo dalyvavimo veikloje poveikį ir būdą, kaip labiau galėtume įtraukti tėvą į ikimokyklinio ugdymo įstaigos kasdienybę. M. Lambas kartu su savo kolega Ch. Lewis'u sujungė tiriamąsias studijas, kuriose buvo analizuojamas tėvo dalyvavimo arba nedalyvavimo auklėjant savo vaiką poveikis. Profesionalūs darbuotojai, kasdien bendradarbiaujantys su tėvais (vyrais), minėtas studijas patvirtino.

Toliau aprašomas svarbus teigiamas tėvo įtraukimo į auklėjimą poveikis, kurį nustatė tiek abu tyrinėtojai, tiek profesionalūs darbuotojai.

Daugybė žemės rutulio tyrinėtojų įrodė, kad tėvo dalyvavimas auklėjimo veikloje daro teigiamą poveikį motinai, vaikui ir ypač pačiam tėvui. Tai turi ir ryškų teigiamą socialinį poveikį. Teigiamas tėvo dalyvavimo veikloje efektas akivaizdžiai perteikiamas ir motinai. Kadangi ji dėl to turi daugiau laiko ir papildomos laisvės, pagerėja jos galimybės darbo rinkoje. Be to, yra ir daugiau svarbių pranašumų motinai. Abu tėvai (motina ir tėvas)

yra atsakingi už vaiko auklėjimą, ir jei kyla problemų, kaltės jausmas pasidalijamas tarpusavy. Be to, bendri auklėjimo reikalų sprendimai padidina galimybę rasti tinkamą kilusios problemos sprendimą. Be to, šeimose, kuriose tėvas dalyvauja auklėjant vaiką, tėvų tarpusavio ryšys yra stipresnis ir rečiau pasitaiko prievartos naudojimo namuose atvejų.

Šeimos, kuriose pajamas gauna abu tėvai, yra pati geriausia garantija, užtikrinanti, kad vaikai nenusiris už skurdo ribos. Tėvas, kuris nuo pat savo vaiko gimimo momento dalyvauja jį auklėjant, ir toliau finansiškai investuoja į jo ateitį, net ir tėvams išsiskyrus. Tyrimai rodo, kad visų pirmiausia vaikams iš mažiau palankios socialinės ekonominės aplinkos po tėvų skyrybų gresia skurdas. Tėvas, kuris dalyvauja auklėjant vaiką, priima sprendimus, geriausiai atitinkančius vaiko poreikius, pavyzdžiui, tvarkant mokyklos arba sveikatos reikalus. Be to, daugybė tiriamųjų studijų parodė, kad vaikai, kurių tėvai labiau visur dalyvauja, gauna geresnius pažymius mokykloje. Be to, jie labiau pasitiki savimi, todėl įsigyja daugiau draugų ir gali geriau ugdyti savo socialinius gebėjimus. Taip pat sumažėja nepageidaujamų nėštumų skaičius ir rečiau pasitaiko asocialios elgsenos atvejų paauglystės laikotarpiu.

Tėvas, kuris dalyvavo gimstant vaikui ir praleidžia daug laiko su juo, psichologiškai jaučiasi kur kas geriau. Vyrai, dalyvaujantys auklėjant vaiką, lengviau įveikia skyrybas ir rečiau „iškrenta“ iš socialinio tinklo. Atlikdamas savo, kaip tėvo, vaidmenį, jis įgyja svarbių socialinių gebėjimų – atjautos arba darbo rinkoje taip reikalingos komunikacinės kompetencijos. Tėvui dažniau dalyvaujant vaiko auklėjimo veikloje pagerėja vyro įvaizdis bendruomenėje. Vyrams atsiveria papildomų šansų ir galimybių.

Galiausiai socialinėje plotmėje tėvo įtraukimas į auklėjimą lemia mažesnes socialines išlaidas bei vaikų skurdo, prievartos namuose, nepageidautino nėštumo ir jaunimo nusikalstamumo mažėjimą. Be to, geriau išnaudojami moterų gebėjimai ir jų investicijos į mokymąsi.

Galima daryti išvadą, kad tėvo dalyvavimas auklėjant savo vaikus turi didelių pranašumų. Kadangi tėvo ir motinos auklėjimo stilius susiformuoja pirmaisiais vaiko gyvenimo metais, ypač svarbu, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos remtų tėvo dalyvavimą jos veikloje.

PAAIŠKINIMAI APIE KONKREČIAS SITUACIJAS IR VEIKLĄ

Toliau rasite detalių paaiškinimų apie tai, ką tiksliai suprantame, kai kalbame apie iki tol minėtas situacijas ir veiklą. Sąrašas iš tikrųjų nėra visiškai išbaigtas ir tam tikromis aplinkybėmis jo nereikėtų taikyti savo ikimokyklinio ugdymo įstaigoje 1:1. Jauskitės laisviau ir taikykite jį pagal savo poreikius!

1. INDIVIDUALŪS KONTAKTAI (ŽR. A FORMULIARĄ)

Įžanginis pokalbis

Tai yra orientuojantis pokalbis tarp vieno iš tėvų (abiejų tėvų) ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos vadovybės. Šio pokalbio tikslas – sužinoti vieno iš tėvų (abiejų tėvų) poreikius sprendžiant vaiko priežiūros reikalus ir išsiaiškinti jų lūkesčius. Galiausiai tėvai apžiūri ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir nutaria, ar jie norėtų savo vaiką užregistruoti ją lankyti.

Apsipratimas

Tai yra tas etapas, per kurį vaikas pamažu užmezga kontaktą su ikimokyklinio ugdymo įstaiga, o tėvai pamažu savo, kaip tėvų, autoritetą perduoda auklėtojoms (-ams), vis trumpiau išbūdami ikimokyklinio ugdymo įstaigoje su savo vaiku. Tai yra informacijos tarpusavyje pasikeitimas ir tėvų auklėjimo įpročių derinimas su būsimu savo vaiko priežiūros personalu. Šiuo metu tėvų, kaip pagrindinių vaiko priežiūros paslaugos gavėjų, žinios ir gebėjimai yra labai svarbūs.

Kasdieniai kontaktai

Tai tie momentai, kai vienas iš tėvų (abu tėvai) atveda vaiką į ikimokyklinio ugdymo įstaigą arba jį iš jos pasiima ir auklėtoja (-as) tuo metu skiria laiko pasikeisti informacija arba pasikalbėti su jais.

Įvertinimo pokalbiai

- Įvertinimo pokalbis po mėnesio – tai pokalbis tarp vieno iš tėvų (abiejų tėvų) ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos personalo, kai įvertinamas bendradarbiavimas ir pirmasis vaiko lankymo ikimokyklinio ugdymo įstaigą periodas. Susitarimai, kurie buvo priimti apsipratimo etape, aptariami dar kartą, konkretizuojami ir priderinami.
- Įvertinimo pokalbis per visą įstaigos lankymo trukmę – tai pokalbis tarp vieno iš tėvų (abiejų tėvų) ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos personalo, o prirėikus ir dalyvaujant vadovybei, apie vieno iš tėvų (abiejų tėvų) pasitenkinimą jų vaiko priežiūra, įstaigos darbu ir joje vyraujanti atmosfera.
- Galutinis įvertinimas – tai pokalbis, vykstantis vaikui paliekant ikimokyklinio ugdymo įstaigą, tarp vieno iš tėvų (abiejų tėvų) ir vadovybės apie bendrą vieno iš tėvų (abiejų tėvų) pasitenkinimą priežiūros įstaiga.

Remiamieji pokalbiai

Tai pokalbiai, kurių metu tėvai kalbasi su auklėtojais (-ais) ir / arba ikimokyklinio ugdymo įstaigos vadovybe apie problemas auklėjimo klausimais ir gali gauti naudingų patarimų.

2. GRUPĖS VEIKLA (ŽR. A IR C FORMILIARUS)

Gyventi kartu

Suinteresuotumas – vertinti ir remti tėvų dalyvavimą savo vaiko gyvenime – namuose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Tėvai dalyvauja bendroje veikloje, pavyzdžiui, tėvų šventėje, atvirų durų dienose, bendruose vaikų ir tėvų pusryčiuose, susitikime vasaros kavinėje arba popietėje.

Kartu ką nors veikti

Tėvai aktyviai dalyvauja kasdienėje veikloje, pavyzdžiui, „Pasakų valandėlėje“, bendrai dainuojant ar gaminant valgi, kartu lydi vaikus išvykoje, taiso žaislą, tvarko patalpas, suteikia informaciją ir parodo įstaigą naujiems tėvams ar kitiems lankytojams arba teikia vertimo paslaugas naujiems tėvams.

Kartu apmąstyti ir nuspręsti

Tėvai diskutuoja ir kartu nusprendžia apie ikimokyklinio ugdymo įstaigos politiką, kad užtikrintų kokybiškai geresnę vaiko priežiūrą joje. Pavyzdžiui, jie įtraukiami į bendrą darbą perkant žaislus, nustatant atostogų laiką arba rengiant žaidimo aikštelę.

Patarimas

Pakvieskite motiną ir tėvą asmeniškai į veiklą (renginį). Patirtis rodo, kad tėvas rečiau reaguoja į raštiškus kvietimus. Pagalvokite ir apie kitus galbūt svarbius vaiko auklėtojus (senelius, brolius ir seseris).

UŽPILDYTŲ FORMULIARŲ PAVYZDŽIAI IR GALIMŲ REZULTATŲ ĮVERTINIMAS

PAVYZDYS A FORMULIARAS

Aprašykite savo bendrą įspūdį apie kurio nors vaiko tėvo ir motinos dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigos veikloje

Auklėtoja (-as):.....**Janina**..... Vaikas:.....**Monika**.....

Individualūs kontaktai		Motina	Tėvas
Įžanginis pokalbis		6	1
Apsipratimas		6	1
Vaiko atvedimas ir paėmimas		6	4
Pasikeitimas informacija (kasdieniai pokalbiai)		6	3
Pasitenkinimo pokalbiai		6	1
Remiamieji pokalbiai		6	1
Grupės veikla			
Gyventi kartu		Motina	Tėvas
Pvz.	Šventės	6	3
	Pavakariai	2	1
	Teminiai vakarai	4	1
	Atvirų durų diena	6	1
	Bendri pusryčiai	6	5
	DVD „Childcare stories“ („Vaikų priežiūros istorijos“) peržiūra		
Kartu ką nors veikti		Motina	Tėvas
Pvz.	„Pasakų valandėlė“	1	1
	Bendras valgio gaminimas	4	1
	Lydėjimas išvykoje	6	4
	Tvarkymas kartu		
	Amatų darbai	1	4
	Dalyvavimas ateljė (studijoje)		
	Taisydas (remontavimas)	1	4
Kartu apmąstyti ir nuspręsti		Motina	Tėvas
Pvz.	Kartu apgalvoti dažų spalvą		
	Parengti šeimos dienos programą	1	1
	Dalyvauti tėvų komitete	1	1
	Tapti darželio tarybos nariu		

Galimos atsakymų kategorijos:

1. Motina/tėvas retai būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
2. Motina/tėvas retai būdavo ir dalyvaudavo aktyviai
3. Motina/tėvas reguliariai būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
4. Motina/tėvas reguliariai būdavo ir dalyvaudavo aktyviai
5. Motina/tėvas visada būdavo ir dalyvaudavo neaktyviai
6. Motina/tėvas visada būdavo ir dalyvaudavo aktyviai

Pažymėkite laukelius „dalyvaudavo aktyviai“ (būtent skaičius) teksto žymekliu, taip lengviau matysite vaizdą apie motinos ir tėvo dalyvavimo bendrumus ir skirtumus.

Užpildyto A formuliario pavyzdžio apibendrinimas

Lyginiais skaičiais yra pažymėtas aktyvus tėvų dalyvavimas veikloje (renginiuose). Mūsų pavyzdyje skaičiai yra paryškinti, kad greičiau galėtume susidaryti bendrą rezultato vaizdą.

Apie šį formuliarą pasakytina:

- Motina dalyvauja aiškiai aktyviau (tik 5 iš 18 skaičių yra nelyginiai) negu tėvas (14 iš 18 skaičių yra nelyginiai).
- Be to, motina dažniau būna (ji gauna 10 kartų 6, 2 kartus 4, 1 kartą 2). Tėvas gauna 4 kartus 4, tačiau už tai nei 6, nei 2.
- Tėvas būna retai (jis gauna 11 kartų 1) ir dalyvauja taip pat tik retai (jis aktyviai dalyvavo tik 4-iuose iš 18 renginių).
- Motinos dalyvavimas pirmiausia yra susijęs su individualiais kontaktais ir bendru susigijvenimu. Ji kur kas rečiau dalyvauja rubrikos „*Kartu ką nors veikti*“ veikloje ir apskritai nedalyvauja tuose renginiuose, kuriuose yra diskutuojama ir sprendžiama bendrai kartu.
- Tėvas priešingai – išskyrus momentus, kai jis vaiką atveda į ikimokyklinio ugdymo ir jį pasiima – dalyvauja vien tik rubrikos „*Kartu ką nors veikti*“ veikloje. Šiuo atveju krinta į akis tai, kad dvi iš trijų veiklų, kuriose jis aktyviai dalyvauja, atitinka klasikinį „vyriskos“ veiklos stereotipą – amatų ir taisymo (remonto) darbus.
- Pagal rubriką „*Kartu apmąstyti ir nuspręsti*“ vaiko ikimokyklinio ugdymo įstaiga turi tik vieną tėvų komitetą, ir yra kartu planuojama šeimos diena, tačiau nei tėvas, nei motina jame nedalyvauja.
- Tvarkymas kartu, dažų spalvos apmąstymas kartu arba dalyvavimas ateljė (studijoje) yra veikla, kurios čia nebuvo, tačiau ją reikėtų suprasti kaip idėjos pateikimą šiai ikimokyklinio ugdymo įstaigai!

Išvada

Šio vaiko aktyviai dalyvauja motina. Rubrikos „*Kartu apmąstyti ir nuspręsti*“ veiklai reikia skirti daugiau dėmesio, nes Monikos tėvai iki šiol į šią veiklą buvo beveik neįsitraukę.

Tėvas kur kas rečiau negu motina buvo renginiuose, o kai jis ir būdavo, tai dalyvaudavo visų pirma stereotipiškai „vyriskoje“ veikloje. O dėl tėvų uždavinių pasiskirstymo prižiūrint Moniką, galime daryti išvadą, kad tėvai labiau remiasi klasikiniu vaidmenų modeliu, kai motina rūpinasi informacijos, susijusios su vaiku, pasikeitimu, o tėvas dalyvauja prireikus dažniausiai tada, kai reikia atlikti stereotipiškai „vyriskus“ darbus.

Ar tai problema? Auklėtojos (-ai) šiuo atveju galėtų savęs paklausti, ar tokia situacija yra tėvų sąmoningo pasirinkimo darinys, ar tai labiau nesąmoningas visuomenėje dominuojančio vaidmenų modelio darinys, ar netgi pedagogų personalo skirtingo elgesio su motina ir atitinkamai su tėvu darinys. Visų pirma reikėtų gerbti tėvų pasirinkimą. Tačiau kolektyvas turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad tėvui būtina pranešti visą informaciją apie jo dukrą ir jį toliau kviešti aktyviai dalyvauti įvairioje veikloje. Taip tėvui būtų signalizuojama, kad jo aktyvus dalyvavimas visose srityse visuomet yra laukiamas ir sveikintinas.

Užpildyto B formuliario pavyzdžio apibendrinimas

Rezultatus galima nagrinėti vertikaliai ir horizontaliai. Jei norite žinoti, kiek motinų ir kiek tėvų savo vaikus atvedė ir pasiėmė, tuomet sudėkite kryželius vertikaliai skiltyse A (Atvedimas) ir P (Paėmimas). Jei šią sumą padalysite iš buvusių vaikų skaičiaus, gausite motinų ir tėvų, kurie atveda ir atitinkamai pasiima savo vaikus, procentinį kiekį per dieną.

Jei motinų ir tėvų, kurie kalbėjosi su auklėtojais (-ais), sumą padalysite iš motinų ir tėvų, kurie atvedė ir atitinkamai pasiėmė savo vaikus, skaičiaus, gausite motinų ir tėvų, kurie pasikeitė su personalu informacija, procentinį kiekį.

Pavyzdžiui, taip nustatome, kad motinos (72%) savo vaikus dažniau atveda ir pasiima iš ikimokyklinio ugdymo įstaigos negu vyrai (39%). Lygiai taip dažniau auklėtojos (-ai) pasikeičia informacija su motinomis (100%) negu su tėvais (82%).

Jei norite padaryti išvadas apie kiekvieno konkretaus vaiko tėvus, kryželius turite sumuoti horizontaliai. Pavyzdžiui, taip galėsime savęs paklausti, kodėl 4-ąją dieną su Abigailės tėvu nebuvo kalbamasi, nors jis atvedė ir pasiėmė savo dukrą iš įstaigos. Lygiai taip pat galime savęs paklausti, kodėl Mato tėvas niekada pats neatveda arba nepasiima savo sūnaus iš dienos įstaigos arba kodėl beveik niekada nebūna Rūtos motinos.

PAVYZDYS C FORMULIARAS

Pažymėkite – kiekvieno vaiko tėvo ir motinos dalyvavimą grupės veikloje per visą nustatytą laikotarpį (pavyzdžiui, tris mėnesius)

VAIKAI	Audrius		Sergejus		Julija		Robertas		Audronė		Irma		SUMA	
	Motina	Tėvas	Motina	Tėvas	Motina	Tėvas	Motina	Tėvas	Motina	Tėvas	Motina	Tėvas	Motina	Tėvas
Grupės veikla														
Pvz. Šventės	X		X	X	X	X	X	X			X		4	3
Pavakarėiai	X		X	X	X	X	X	X			X		4	3
Tėminiai vakarai														
Atvirų durų diena	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	6	5
Bendri pusryčiai														
Pvz. „Pasakų valandėlė“	X				X	X	X	X			X		2	2
Bendras valgio gaminimas	X			X		X							4	1
Lydėjimas išvykoje														
Tvarkymas kartu	X					X		X			X		3	1
Amatų darbai							X							1
Pvz. Kartu apgalvoti dažų spalvą														
Parengti šeimos dienos programą	X				X	X							2	1
Dalyvauti tėvų komitete	X					X							1	1
Tapti darželio tarybos nariu														
Suma vienam vaikui	8	1	4	3	5	9	3	4	1	0	5	1	26	18

Užpildyto C formuliario pavyzdžio apibendrinimas

Taip pat ir C FORMULIARE galima skaityti rezultatus vertikaliai ir horizontaliai. Horizontaliai gaunate vaizdą apie tėvų dalyvavimą kiekviename konkrečiame renginyje. Taip pat matyti, kad atvirų durų diena yra vienas iš retesnių renginių, kuriuose dalyvauja kartu abu tėvai.

Jei kryželius sumuosite horizontaliai, gausite vaizdą apie bendrą motinos ir tėvo skaičių kiekviename konkrečiame renginyje:

- Šventės 4 motinos 3 tėvai
- Pavakariai 4 motinos 3 tėvai
- Atvirų durų diena 6 motinos 5 tėvai
- „Pasakų valandėlė“ 3 motinos 2 tėvai
- Bendras valgio gaminimas 3 motinos 1 tėvas
- Tvarymas kartu 3 motinos 1 tėvas
- Amatų darbai 0 motinų 1 tėvas
- Šeimos dienos programos rengimas 2 motinos 1 tėvas
- Dalyvavimas tėvų komitete 1 motina 1 tėvas

Galime pamąstyti, kodėl vienas renginys motinas ir tėvus vilioja, o kitas ne. Pavyzdžiui, kodėl atvirų durų diena susilaukia iš tėvų tokio didelio atgarsio, o amatų darbai ne? Pavyzdžiui, kodėl bendras maisto gaminimas pritraukia daugiau motinų, bet ne tėvų (vyrų), o amatų darbuose dalyvauja tik vienas tėvas ir nedalyvauja nė viena motina? Gal auklėtojos (-ai) kitaip turėtų priėti ir pakalbėti su tėvais, juos padrąsindami dalyvauti.

Jei C FORMULIARĄ nagrinėsite vertikaliai, galėsite palyginti kiekvieno vaiko tėvo ir motinos buvimą renginiuose. 4 iš 6 motinų dažnai būna renginiuose, tačiau tik 2 iš 6 tėvų (vyrų). Julijos tėvas būna dažniausiai (jis pasiėmė mokamas tėvo atostogas), sekdamas Audriaus motinos pavyzdžiu.

Yra didelių skirtumų tarp motinų ir tėvų (vyrų) aktyvaus dalyvavimo požiūriu. Jei motina aktyviai dalyvauja renginiuose, tai tėvas būna juose tik retkarčiais, jei tėvas aktyviai dalyvauja, tai motina būna tik retkarčiais. Ar tėvams (vyrams) mažiau sunkumų negu motinoms perleisti dalyvavimą veikloje kitam partneriui? Ar motinai lengviau, jei jos partneris nori įsitraukti į veiklą ir ji gali perleisti dalyvavimą jam? O gal motinos į veiklą būtinai nori įsitraukti pačios?

Teminis vakaras, bendri pusryčiai, vaikų lydėjimas išvykoje arba bendras pamąstymas apie patalpos rengimą – tai yra veikla, kurios šiame pateiktame pavyzdyje nebuvo, tačiau ją galima suprasti kaip galimų renginių idėjas.

ŠEIMA IR DARBAS GALI BŪTI SUDERINAMI !

„**FORWARD! Šeima ir darbas – suderinami**“ - Lietuvoje vykdomas Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL projektas, kuriuo siekiama padėti integruotis į darbo rinką socialiai pažeistoms šeimoms bei sudaryti šeimų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, nariams sąlygas dirbti, kad galėtų savarankiškai užtikrinti savo ir savo šeimos gerovę. Projektas vykdomas nuo 2004-12-01 iki 2008-06-30. Projekto iniciatyva trijose ikimokyklinio ugdymo įstaigose įkurtos pailginto darbo laiko vaikų priežiūros grupės, kuriose tėvams, dirbantiems toli nuo savo gyvenamosios vietos ar pamaininį darbą, yra galimybė palikti vaikus ilgiau nei įprastai. Projekte dalyvaujančioms šeimoms teikta kompleksinė pagalba: ikimokyklinėse įstaigose vyko socialinio darbuotojo ir psichologo konsultacijos, organizuoti profesinės kvalifikacijos kėlimo kursai. Projekto metu atlikto „Paslaugų šeimoms, auginančioms ikimokyklinio amžiaus vaikus poveikio“ tyrimo rezultatai rodo, kad:

- Tėvams geriau sekėsi derinti šeimos ir darbo pareigas.
- Pagerėjo šeimų integralumas ir tarpusavio santykiai, atsirado daugiau pasitikėjimo, atvirumo, turiningiau leidžiamas šeimos bendras laikas, išaugo pasitenkinimas bendravimu ir santykiais šeimoje.
- Pagerėjo projekte dalyvusių šeimų tėvystės įgūdžiai: tėvai pradėjo dažniau taikyti vaikų palaikymo būdus, pvz., dažniau padeda spręsti vaikams iškilančias problemas, pagiria, palaiko vaikų sumanymus ir idėjas.
- Pastebėti teigiami pokyčiai vaikų skatinimo ir baudimo būduose, pvz., skatindami tėvai dažniau praleidžia laiką su vaiku ir rečiau perka saldumynus bei daiktus, o bausdami rečiau stato į kampa, tuo tarpu dažniau neleidžia žiūrėti mėgstamų filmukų.
- Tėvams sumažėjo vaikų auklėjimo sunkumų: jiems projekto metu daug dėmesio skyrė psichologai asmeninių konsultacijų ir savivalbos grupių metu. Sumažėjo nusiskundimų, kad nėra kam prižiūrėti vaikų.
- Padaugėjo šeimų, kuriose darbus, funkcijas dalijasi abu tėvai vienodai bei sprendimus priima kartu.

Projektą vykdė partneriai: Moterų informacijos centras (vadovaujantysis partneris), Vilniaus miesto savivaldybės administracija, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas, Socialinių darbuotojų rengimo centras, Vilniaus universiteto Socialinio darbo katedra, Profesinių sąjungų konfederacijos Moterų centras, Vilniaus m. I/d „Mažylis“ ir „Kurpaitė“ bei Vilniaus r. Pagirių darželis „Pelėdžiukas“. Projekto partnerius vienijo bendra idėja – kurti gerai organizuotą sistemą, kurios pagalba teikiamos kompleksinės paslaugos šeimoms, mažinama jų atskirtis, padedama geriau integruotis į darbo rinką bei spręsti socialines šeimos problemas.

Tarptautinis bendradarbiavimas – vienas iš Vystymo Bendrijos (VB) „Forward! Šeima ir darbas suderinami“ uždavinių. Dalijimasis gerąja patirtimi ir jos taikymas praktikoje, administracinių gebėjimų stiprinimas, mokymasis – pagrindiniai tikslai, kurių siekta dalyvaujant tarptautinių bendrijų veiklose. VB dalyvavo dviejose tarptautinėse bendrijose „Improving Childcare: Needs of children & families – demands of the labour market“ ir „Des Territoires pour l’Egalite“.

Daugiau informacijos apie projektą galite rasti internetinėse svetainėse www.lygus.lt; www.seimairdarbas.lt

